

Kvarnen

Kvarnen är konstruerad som en skvaltkvarn, det liggande skovelhjulet driver medel med hjälp av vatten den ovanför liggande kvarnstenen, som sitter på samma drivaxel.

Vattnet leds snett uppifrån på skovelhjulet. Till skillnad från stående vattenhjul, som utvinner kraft mest ur vattnets tyngd utnyttjar man genom de snedställda skovelblad enbart vattnets rörelseenergi. Således är skvaltkvarnen en urtyp av dagens moderna turbiner.

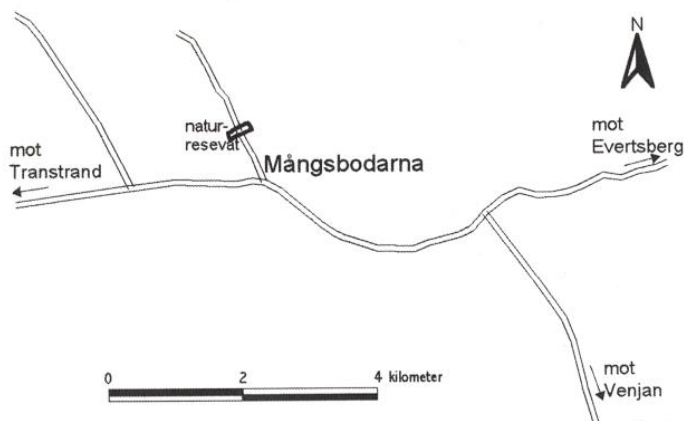
Skvaltkvarnen är en enkel och lätt konstruktion. Den är dock tämligen klen och kan enbart användas vid mindre effektbehov.

Kom ihåg

För att skydda den känsliga naturen i reservatet har länsstyrelsen tagit fram följande regler för besökarna:

Det är inte tillåtet att:

- Skada växande eller döda träd och buskar
- Plocka eller gräva upp örter, mossor, lavar
- Elda annat än på särskilt anvisade platser
- Framföra motordrivet fordon

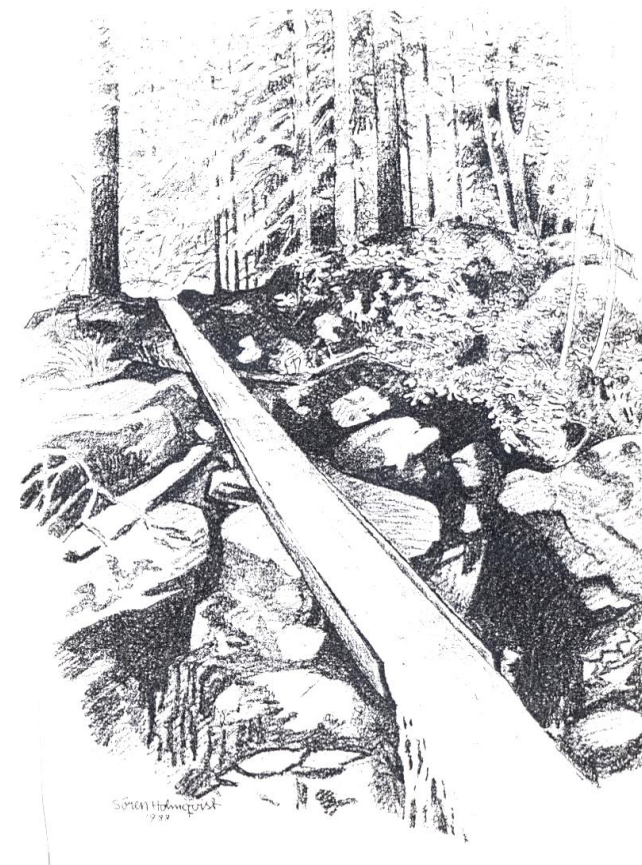

Kartor: © Länsstyrelsen Dalarna, Bakgrundskarta © Lantmäteriet ärende 106-2004/188W

NATURRESERVAT
Dalarnas län

Mångsbodarnas naturreservat

Teckning: Sören Holmquist

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Naturvård, 791 84 Falun

Tele: 010-225 00 00

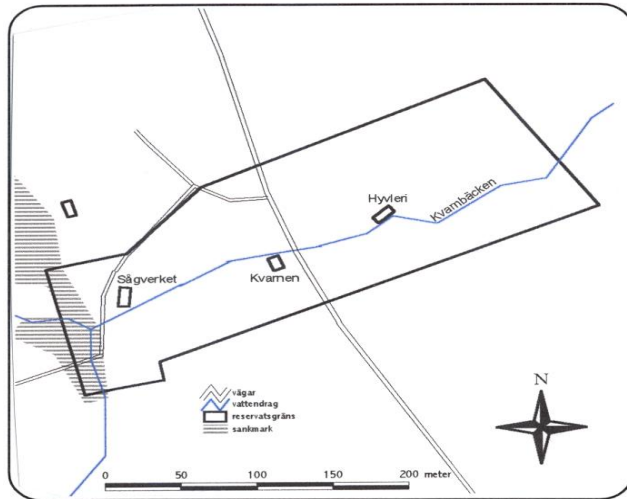
E-post: dalarna@lansstyrelsen.se

Webbplats:

www.lansstyrelsen.se/dalarna/naturreservat

Mångsbodarna

Reservatet Mångsbodarna består av området runt Kvarnbäckens gamla vattenkraftsanläggningar. Sammanlagt tolv skvaltkvarnar, ett sågverk och ett hyvelhus fanns inom området. Idag finns såghuset, hyvelhuset och ett kvarnhus bevarade. Lämningar av kanaler, dammbyggen och kvarnanläggningar vittnar om att vattenkraften här utnyttjades under hundratals år. Naturen inom reservatet skiljer sig från den omgivande tallheden genom det stora inslaget av gran, sälg och björk.

Hyvelhuset

Hyvelhuset byggdes på 1890-talet. Hyveln drevs direkt av en vattenturbin som fick vatten genom en lådränna. Man hyvlade takpert och korta lister till dörr och fönsterkarmar.

I hyvelhuset fanns även Tvertvyvsågen (=Tvärtöversågen), som är en speciell kapsåg för sågning av korta ämnen som laggkärlsvirke, takpertsämnen eller ved.

Sågverket

Sågverket byggdes 1869 av sju delägare vid Stumrådsbäck, ca 2km norr om reservatet. År 1892 flyttades sågen till sin nuvarande plats. Ursprungligen hade denna ramsåg bara ett blad, men i samband med flytten fick den en ny ram med plats för upp till åtta blad.